

Beletristica, sciintie, arte, viétia sociala, moda.

Pest'a Domineca 31 aug. 12 sept.	Va esi in fia-care domineca, cu portrete si alte ilustratiuni. In fia-care anu prenumarantii capeta dóne tablouri pompóse.	Pretiulu pentru Austri'a pe jul.—dec. 4 fl. pentru tablou 80 cr. Pentru Romani'a pe jul.—dec. unu galbenu, pentru tablou trei sfanti.	Nr. 35	Cancelari'a redactiunii Strat'a lui Leopoldu Nr. 33, unde sunt a se adresá manuscriptele si banii de prenumaratiune.	Prenumeratiunile se potu face la tóte posteles. Pentru Romani'a in libra- ri'a dloru Socecu et comp. [in Bucuresci.	Anulu V. 1869.
---	---	--	-----------	--	---	----------------------

REUNIUNILE LITERARIE

si

Cestiunea teatrala.

Traimu in secolulu lumineloriu. Sórele civilisatiunii, ce a resaritu in occidentu, petrunde cu radiele si caldur'a sa prin tóte anghiurile lumii si aréta omenimei calea câtra progresu.

Progresulu, realizatu in Americ'a si scosu din fasie in Europ'a, va duce omenimea la o tianta de auru infipta in limitele secolului nostru. Ajunse ací, popórele voru intrá intr'o nóua fasa de esistintia, unde si-voru gasí perfectiunea posibila.

Éta tendinti'a carea incórda sborulu de vulturu alu omenimei din secolulu nostru. Vai de popórele cari voru remané inapoi!

Dar cum va realizá omenimea acést'a sublima tendintia? Care este calea pre carea va purcede, care este midiloculu de carele se va servi?

Calea este societatea si midiloculu e lumin'a. Éta pentru ce in tierile cele mai civilisate cestiunea sociala e atátu de agitata. E vorb'a de a reformá societatea din temelie, vindecand'o de rane si de abusuri si resturnandu tóte stavilele ce o-ar poté impedecá in calea progresului.

Ei bine, cum se póte face acést'a? Singurulu midilócu e sciinti'a séu lumin'a, cum am dísu mai susu. Ea trebuie portata ca o faclia prin intregulu societátii, din culme pana in stratulu ei celu mai de josu! Trebuie portata prin mas'a poporului cã sê-i deschida ochii spre a vedé met'a, câtra carea trebuie sê alerge!

Nu e destulú ca unu poporu sê aiba in sinulu seu clápu de invetiati, fara ca acestia sê devina totu atátia zelosi propagatori ai cunoscintieloru, ce le posedu. Ce folosu pentr'o tíera, unde cei inteligenti forméza o casta si inchidu ideile progresului intr'unu zidu chinesescu? Luminile filosofilor si ale mariloru invetiati trebuie sê iésa din cabinetele lor si sê reflectedie a supr'a multímei, carea forméza bas'a societátii si a statului. — Pana nu se va face acést'a, societatea nu va progresá, câ-ci e unu corpu de care se tiene si mas'a poporului; apoi cum se va ridicá corpulu, candu petiórele si bratiile apésa in josu cu greutatea plumbului?

Da, trebuie instruita poporatiunea intréga, déca vremu ca societatea sê se avente pre calea adeveratului progresu. Cum vreti ca fia-care membru alu societátii sê-si implínésca datorí'a câtra acést'a, candu elu póte câ nu intielege ce va sê díca: datorí'a in societate? Cum vreti ca fia-care fiu alu natiunei sê faca sacrifice patrio-

tice, candu i voru fi obscure conceptiunile de natiune si patriotismu?

Noi romanii ne plangemu câ n'avemu societate si patrioti destui. Aide sê respandimu lumin'a prin poporu si in scurtu vomu avé si un'a si alt'a!

— Ce felu? va dîce cine-va — o sê me ducu pre la sate si sê tienu scóla cu poporulu? Nu, câ poporulu nu e numai pre la sate, ci si prin orasie. Luminati-lu p'acést'a din urma ca printr'insulu sê subveniti si instructiunei celui d'antâiu. Cum?

Unu esemplu imprumutatu de la fratii nostri din Franci'a ne va deslegá intrebarea. Ce facu ei in privinti'a acést'a? Tienu reuniuni literarie, mai cu séma in Paris. Se facu diferite asociatiuni de invetiati, cari vorbescu pre ronu intr'unu localu publicu inaintea unui publicu numerosu, compusu din tóte clasele societâti. Objectele disertatiuniloru sunt literarie, istorice si filosofice. Intrarea la atari reuniuni se platesce c'unu pretiu bagatelu. care e destinat pentru ajutoriulu instructiunei poporale. Ce opera démna de demni patrioti! In Paris cei mai renumiti barbati, precum e Jules Favre, Jules Simon, Pelletan, St. Marc Girardin etc. se consacréza acestei opere spre binele comunu si spre progresulu societâti. Asemeni reuniuni sunt de mare importantia si pentru clasele mai luminate, câ-ci sporescu gustulu pentru literatura si forméza unu publicu literariu.

Fia-ne dar permis a intrebá, déca nu s'ar poté introduce si la noi reuniunile literarie? Modest'a mea opiniune e pentru si cutedi a o spune câ s'ar poté, cu tóte câ mie temu de a nu-mi fi bagata insémna acésta parere.

Ce va pierde cutare séu cutare invetiatu déca va intretiené in câte-o séra de iérna unu publicu cu câte unu discursu interesantu si totu-de-odata instructivu? Séu ce-i va pesá cutarui particulariu déca va depune unu diariu in caset'a reuniunei? Dar trebuie sê ne mai intrebamu ceva: sprigini-va óre publiculu nostru reuniunile literarie? Aice apelâmu la simtiementulu natiunalu alu fia-carui Romanu adevératu. Cui nu-i va placé s'asculte mai bine o disertatiune in limb'a dulce a parintiloru nostri, decâtu sê-si golésca pung'a in casetele teatreloru straine, unde uita acésta limba conservata prin sange si se deda cu obiceiurrile strainiloru? Cine dintre noi va refusá acéssta, sciindu câ banulu dedepusu in caset'a reuniuniloru se va intrebuintiá pentru —

Pentru? Déc'amu remané consecinti in

esemplulu adoptatu de la Francesi, amu trebui sê respundemu: pentru instructiunea poporala. Dar o impregiurare bine-venita ne face sê cuge-tâmu alt-felu.

Stim. domnu redactoru alu acestei foi avù fericit'a ideia de a apelá celu d'antâiu la natiune pentru fundarea unui teatru natiunalu in Austri'a.

Idei'a e mare si realisarea ei dificila, dar fiindu ide'a natiunala si realisarea ei imperiosu receruta de spiritulu tempului, trebuie sê rumpemu feru si s'o realisâmu. Nu ne indoimu, câ Romanii voru imbratisiá cu entusiasmu fundarea teatrului natiunalu si voru sacrificá spre conferarea midilóceloru trebuintiése. Inse afara de ofertele patriotice ar trebui sê agonisimu si denariulu reuniuniloru literarie si sê-lu sacrificam de o cam-data Taliei romane. Éta in ce combinatiune am cutediatu aduce reuniunile literarie cu cestiunea teatrala.

Nu mi se cuvine mie, ca unui june, sê solitiediu pre compatriotii mei la acést'a, dar me simtiu in dreptu a atrage atentiunea natiunei romane a supr'a unei institutiuni importante, cum e aceea a reuniuniloru literarie, ale caroru rezultate am ocasiunea a le cuósce mai de aprópe.

Cugete onorabilulu publicu romanu seriosu la acést'a; câ-ci a sositu timpulu ca sê scótemu trecutulu nostru din paginile istoriei si sê-lu intrupâmu pre scena. Câte figuri uriasie ne-ar entusiasma patriotismulu vediendu-le reinviate sub masc'a actorelui! Obiceiele nóstre romanesci si dulcea nóstra limba natiunala prin scena voru deveni mai multu proprietatea nóstra. Poesi'a dramatica si music'a voru inflori pre altariulu unei Talie curatu romanesci.

In urma mi-iéu indrasné'l'a a me adresá câtra toti literatii si invetiatii nostri, rogandu-i ca sê nu neglige intreprinderea reununiloru literarie, fiindu siguru, câ publiculu i va ascultá si-si va scóte cu cea mai mare buna-vointia unu denariu din pung'a, ca sê-lu puna pe pétr'a cea din fundulu unghiului a teatrului natiunalu.

Marele oratoriu si renumitulu advocatu alu Franciei dlu Jules Favre, vorbindu intr'o conferintia a sa despre venitul reuniuniloru literarie se esprimá cam in urmatoriulu modu: domniloru, pungile nóstre sunt mici, dar adunandu-le la olalta potu dá o suma mare. . .

Deie Domnedieu ca fia-care Romanu sê cugete si sê vorbésca ast-felu!

I. Lapedatu.

LA MARIA.

Sóptea care me 'npresóra
 Si-mi ascunde fati'a ta,
 Nu-e mai négra, mai amara,
 Decátu trista-mi animóra,
 Ce nu póte a te uitá;
 Că-ci n'am pace de-unu minutu,
 De candu nu te-am mai vediutu.

Alu meu sufletu va sê sbóre
 Dintr'astu peptu de tine plnu;
 Că-ci tu mi scfi cătu me dóre,
 Condamnatu in departare,
 Fara tine se suspinu.
 Vino, fii a vietii-mi stea;
 Séu subscrie mórtea mea!

Far' amoru-ti, tu vedi bine,
 Eu nu potu a esistá,
 Dfle nu mai am senine,
 Că-ci voru fi de lacrimi pline,
 D'a lipsi fiinti'a ta;
 De vrei dar sê mai traiescu,
 Lasa-me sê te iubescu!

G. Baronzi.

ADEVERURI MOMENTANE.

— Novela germana. —
 (Urmare si fine.)

X. Florile spinului.

Parintele Amandu siedeá in chili'a sa; acés-
 ta erá o chilia recorósa, umbrita de crengile ar-
 boriloru ce se intindeau pe feresti pana'n chilia,
 pe a carei pareti aterneau icóne din Iliad'a lui
 Omeru, pictate cu o mare desteritate; pe o mésa
 de scrisu erau asiediate ici cóle carti bisericesci.
 ér giuru in giuru de pe pareti suná o armonia
 placuta, care vinea de la paserile asiediate care
 de care in crusice mai frumóse. Acést'a erá o
 chilia liniscita, o chilia preotiésca, — omulu pa-
 cinicu se simtiea atátu de bine, atátu de indes-
 titlitu intre cartile si paserile sale.

Amandu se preamlá in susu si in josu in
 chili'a sa, tienendu in mana o epistola primita
 de la princ. Georgin'a. Epistol'a suná asié:

Pré onorate Domnule!

„Eu nu voi petrece multu aici, póte numai
 câte-va dfle, si Dta te retragi, lipsindu-me de so-
 cietatea-ti placuta; acést'a nu e frumosu de la Dta;
 inse ai dreptu: că-ci amicii femeiloru séu trebuie sê

se dedee cu ele, séu sê se retraga. Inse preotulu
 e mantuitu de acést'a. Iérta-me pentru incepu-
 tulu frivolu alu epistolei mele, séu mai bine a
 cererei mele, carea e fórte seriósa. Eu voiescu a
 me marturisi . . . inse nu in biserica, unde sta
 omulu ca intr'o sala judecatorésca. Omulu se
 póte marturisi ori si unde . . . si eu cugetu, că
 padurea e unu locu fórte acomodatu. Sub ceriulu
 liberu, in padurea verde, intre cantecele paseri-
 loru, privindu joculu radielorú sórelui lucitoriu
 — anim'a se deschide mai usioru, si si-marturi-
 sesce gresielele sale ca unu copilu desmer-
 datu.“

„Eu sciu că Dta te preumblfi tóta diu'a
 dupa amediedi in padure, eu te voiu asceptá
 acolo, déca te vei convoi. Preotulu póte fi cătu
 de loialu.

Primiti salutarile mele deosebite.

Georgin'a Palaeologos.“

*

Georgin'a a conturbatu viéti'a liniscita a
 preotului credinciosu. Elu a depusu rosele cu-
 lese cu atát'a ostenéla la piciórele Mantuitorului
 ca unu donu pré nobilu, ce numai póte sê ofere
 Atotopotintelui o anima nobila si generósa. Lui
 nu i-a remasu numai spinii, inse acestia nu i-a
 sangeratu mai multu nici capulu, nici anim'a
 lui, elu a invetiatu ai suferi, si in urma i-a fostu
 placuti; si acum a conturbatu viéti'a lui linis-
 cita frumséti'a. De câte ori erá elu aprópe a du-
 bitá despre adeveru, dar totu-de-un'a a invinsu,
 a invinsu, că s'a luptatu cu mintea sa; dar vai
 anim'a e mai debila, si parintele Amandu pucinu,
 că nu si-a depusu jertf'a sa destinata lui Ddieu,
 la peciórele frumsetiei. . . .

Elu n'a sciutu, că o iubesce. Elu n'a cuget-
 tatu la nimicu, ci numai la aceea, că Georgin'a
 i-a conturbatu viéti'a, si că póte o va amarí si
 mai tare, póte că o va nimici. . . .

Elu nici odata nu a cugetatu la aceea, că
 va poté sê iubésca vre o femeia, si totusi s'a
 detiermuritu a incungiurá pe Georgin'a, si ve-
 diendu, că acést'a e greu, s'a detiermuritu a nu
 o cercetá nici o lata; — in urma cetindu epis-
 tola ei, i-a saltatu anim'a de bucuria, că totusi
 o póte vedé inca odata, inse . . . ca preotu.

*

O cătu de frumósa e padurea verde, cătu
 de minunata pomp'a floriloru. Aici o flóre rosia
 ca sangele. colo o frundia galbena vescedíta, —
 aici vedi muschiulu móle verde, colo o flóre de-
 schisa veneta; aici unu pereu curatu, si in elu
 petricele lucie, sclipicióse, curgéndu si spume-

*

gandu linu între radacinele intunecóse ale arborilor milenari, colo totu e placutu, totu viéza nu pentru sine, ci pentru noi. Isvorulu murmurá linu, ne vorbesce secrete, si ne invétia a iubí.

Parintele Amandu a mersu la padure, unde a aflatu pe frumós'a Georgin'a preamblandu-se sub arborii, ce se clatinau de unu ventu linu de tótna. Ei s'au salutatu. Parintele a simtítu atunci antáia óra câ e preotu. Pentruce a venitu elu in loculu acest'a? a marturisi o princesa, o femeia plina de spiritu. . . .

Ei se duceau conversandu pe calea acoperita cu frundiele vescedíte.

— Pentruce te-ai despartítu de barbatulu Dtale princesa? întrebà parintele Amandu.

Georgin'a s'a uitatu cu iutiéla indatinata la Amandu, ea erá in mominte ca aceste fórte frumósa.

— O, tóte germanele s'a despartítu de barbatii loro, — dîse ea.

— Ómenii dara numai din moda se casatorescu? séu pentru aceea ca sê se despartiésca câtu mai curandu? Séu pentru ce?

Ea erá prinsá cu cuvintele sale, si fara vre unu ajutoriu.

— Pré onorate — Dta de buna séma nu cunosci casatori'a?

— Sciu celu pucinu cum ar trebuí sê fia, dîse elu monotonu.

— Minunatu! dîse Georgin'a cu unu tonu curatu, Dta scíi cum trebuie sê fia casatori'a; me miru fórte, câ nu ai doritu a te casatorí.

— Eu nu am trebuintia sê me insoru, dîse elu monotonu ca mai ante.

— Ah! dreptu, inse celibatulu, acest'a trebuie sê. . . .

— Ce? . . .

— Trebuie sê fia fórte apesatoriu, mai alesu celui ce viséza despre o fericire familiara. Déca Dta ai parasí ordulu, eu mi-asíu schimbá confesiunea, atunci noi ne-amú pote casatorí? . . . de esemplu. Elu o priví inspaimentatu, apoi dîse cu unu tonu de totulu inchisu: Se póte! inse eu asiú fi atunci unu omu demnu de despretiu si fara caracteru, ér Dta. . . .

— Si eu?! . . .

— Si Dta, asemenea mie.

— Oh! . . .

— Dta, de buna séma ai vorbi tu fara de a cugetá la cele dîse.

— Ba, inse nu la celibatu.

— Preotulu e a toturor'a, asié a unuia precum a altuia, elu e a deapropelui seu, aduci-ti aminte de cuvintele mele? Barbatulu in ante de tóte e alu muierii sale, a copiiloru plangetori si

numai dup'acea e detoriu a ajutá pe deapropelu seu necasitu. Din contra preotulu trebuie sê fia unu barbatu maturu, priceputu si alesu, care a invetiatu a despretiú lumea, si a se jertfi lui Ddieu — ér nu unu copilu.

— Si déca Dta vei iubí inca astadi?

Amandu a statutu, privindu cu uimire pe Georgin'a. Erá in elu câte o lata unu spiritu ddiescu, care straluciá din ochii lui, si care lumináltia preste ceialalti ómeni comuni.

— Totu omulu bunu are barbatia si potere de a abdîce de fericire, — dîse Amandu adancu, constantu si superbu.

— Si pentru acui voia? — dîse ea — pentru a lui Ddieu! . . . O, Ddieu e totu ce avemú, si eu credu in elu! inse esplicami acést'a acum, numai acum! . . .

— Din dorulu ce avemú câtra Ddieu, trebuie sê voimu cele bune.

— Dorulu? acest'a si-intinde manile sale dupa flori, ér florile spinului santu sunt rosele.

— Te amegesci. Florile spinului santu sunt picurii de sange, — dîse Amandu cu unu tonu deschisu.

— Inse spune-mi, pentru ce acesti picuri de sange? spune-mi caus'a, caus'a spiniloru acestora, a sangelui acestuia, a abdîcerei acesteia, a mortii acestei line!

Amandu si-a incrucisátu manile sale; anim'a lui batea repede, combatuta de zimbetulu frumsetiei; — inse sufletulu lui s'a ináltiatu la cruce in care a aflatu atát'a mangaiere in via-ti'a sa.

— Caus'a pentru ce? Dómne scapa-ne de celu reu — acést'a e caus'a. Sê pierdu eu tóte? lumea, viitoriulu, tóte, tóte, pentru vanitatea unei fintie? Devotamentulu si jertfele mele, pentru unu doru? Eu n'am fostu nici odata atátu de egoistu, ca sê iubescu numai o fintia, sê me uitu de tóte, de maic'a mea, la carea cugetu in tóta diu'a, de gradin'a mea ce me veselesce, de presintulu ce mi-lu croiescu, de viitoriulu in care sperezu, de trecutulu care mi-atinge sufletulu cu o dulce dorere, de tóte, de tóte aceste sê me uitu, pentru ca sê cugetu numai la o fintia careia se subordinezú intrég'a mea lume. O fintia — si tóte aceste!!!

— Inse omule! finti'a aceea o ai in bratiiele tale — ér lumea. . .

— In anim'a mea!

— In anim'a Dtale n'ai nimicu! Dta n'ai iubitú nici odata, Dta nu esti omu, nu esti barbatu. — Dta esti unu nu sciu ce. . . Numai atát'a sciu, câ Dta pentru mine esti o armonia placuta. . . Éta me punu in genunchie in antea

INSURGENTII DIN CUBA PROCLAMA REPUBLIC'A.

Dtale. Ah, lasa-me numai. Mi rumpu manile. Vedi Dta sórele? eu credu — paserile sunt vesele in giurulu nostru, frundiele se légana linu, noi inca nu ne-amu nimicitu, noi suntemu in apropiarea lui Ddieu; eu voiescu a me marturisi asculta-me! In numele. . . Nu?! Asculta pecatele mele, virtutea mea, fericirea si nefericirea mea. Eu te iubescu! . .

Ea erá incantatória, precum póte sê fia in cantatória o femeia ce-si marturisesce amorulu la petiórele unui barbatu bravu, curatu, care se lupta cu simtiemintele sale.

Amandu simtiea cum se invirte lumea cu elu, pentru elu nu erá mai multu nici Ddieu, nici peccatu, nici virtute, nici timpu, nici diua, nici nópte, nici trecutu, nici venitoriu.

Elu a simtîtu câ Georgin'a e cu totulu a lui, inse a sciutu totu-o-data si aceea, câ nu póte fi necredinciosu sperarei si credintiei sale in Ddieu. Pietatea cea adevărata e unu copilu debilu si delesatu, inse unu copilu, preste care sierpele se tereiesce cu temere. — Ddieu sê me erte, — dîse elu linu lacrimandu, cu bratie deschise si tremurandu, — Ddieu sê me ierte, inse si eu te iubescu! Apoi s'a liniscitu, si intorcandu-se s'a departatu.

Georgin'a s'a scolatu ea a sciutu tóte, si pentru totu-de-un'a! . . .

*

Princés'a Georgin'a Palaeologos si-a pleccatu capulu pe manile sale, si a remasu meditando, apoi tocmindu-sisialulu a pornitu pedrumu in josu — cu o fatia trista si cu o privire rece. Ómenii cu carii s'a intalnit, au cugetatu, câ ea e fôrte ostenita, si pentru aceea prospiciéza atátu de reu.

XI. Adeveru eternu.

Parintele Amandu a decisu a nu se mai duce mai multu la princésa Georgin'a, de la carea inse a capetatu epistol'a urmatória:

„Tienutulu nostru frumosu incepe a se vescedî, adi mani voru porni si ploile de tótna, pe munti se asiédia o negura umeda, ineducatória, ceriulu e tristu, tristu ca anim'a mea, tóte se acopere de unu velu tristu. Eu dorescu a te vedé la mine inca numai odata, pentru de a-ti dîce unu ultim u remasu bunu — — — apoi me voiu duce departe, departe — pentru totu-de-un'a.“

Georgin'a.

Parintele Amandu i-a scrisu o epistola de adio. Inse in ante de a scrie a siediutu indelungatu pleccatu pe més'a sa, radiemandu-si capulu pe manile sale. In chili'a lui erá o linisce mare

aice erá patri'a lui liniscita, aice si viitoriulu care a fostu si a trebuitu sê remana nestremutatu. Este ceva misteriosu in o chilia liniscita, locuita de preotu, ni se pare câ este locuinti'a, lui Ddieu.

Ce deosebire in chilia Georginei; aice tóte sunt lucurióse, cum intrii te lovesce unu parfumu placutu imbetatoriu, unu aeru dulce atragatoriu.

Parintele Amandu a scrisu o epistola lunga, in carea si-a luat u remasu bunu.

Cu o óra mai tardîu i-a adusu sierbitoriulu Georginei o alta epistola:

„Ce am facutu, câ me despretiuesci si voiesci a-mi denegá unu adio? Baga de séma, domnulu meu; te voiu asteptá in padure, in loculu unde ne-am vediutu ultim'a óra. Eu — am trebuintia de acést'a. Nu sciu cum sê te rogu. A ne vede ultim'a-óra! ce sê-ti dîcu inca, ca sê te miscu? Dta trebuie sê vini! Nu lasá sê ne despartîmu fara a ne vede inca odata. Nu voiescu sê-ti vorbescu nimicu din cele trecute. Vina sê ne despartîmu ca amici — câ acésta e despartîrea eterna. Dta mi vei intinde man'a. . .

Georgin'a.

Amandu a cetitu si recetitu epistol'a, apoi intorcandu-se câtra sierbitoriu i dîse: Candu plecca princés'a?

— Mane deminétia, pré onorate.

— Tóte sunt pachetate?

— Tóte, cales'a e gat'a. Tóte inca si vestimintele de caletoritu ale princesei.

— Bine.

— Nu voiu duce respunsu?

— Nu.

*

Sórele a apusu, sér'a se strecorá printre crangile arboriloru, cautandu-si patulu seu de muschiu.

Ei s'au intalnit. Georgin'a prospiciá minunatu, in vestminte negre, cu trei, patru frundiulitii verdi; ea suridea amicabile, intoema ca totu-de-un'a candu se duce la preambulare.

Dupa salutári recipróce se preamblara dealungulu unei carârii pan' la o coliba delesata alu unui padurariu, a supra careia se impreunau coronele tufeloru; pre langa coliba curgea unu perez linu murmuratoriu, clatinandu si ducandu cu sine petricelele departe, departe. . .

Amandu a sciutu câ acum se preambala ultim'a-óra cu frumós'a princesa, anim'a lui erá ca fermecata de atát'a frumsétia. Ér Georgin'a suridea totu mereu, si privea la Amandu cu o curiositate nespusa, ei se duceau tacandu unulu langa

altulu. La colib'a delesata, se oprira si se asiediara langa pereulu murmuratoriu.

„Adio!— dîse Georgin'a intindindu-si man'a cu unu dulce surisu, ér anim'a lui Amandu erá cuprinsa de o convulsione, ce i-a opritu graiulu, elu a cugetatu: — asié de uite? si pentru totu-de-un'a? Elu n'a vediutu nici odata o femeia, din a carei ochi sê stralucésca atât'a iubire, ca din a Georginei. Georgin'a erá frumósá in momintele aceste, frumósá precum n'a fostu nici odata!

— Sê fii fericita, Ddieu sê te binecuvinteze, dómna princésa, — dîse Amandu cu unu tonu linu privindu cu o melancholía. Eu — eu. . .

— Ce?

— Eu te-am iubitú atâtu de tare.

Georgin'a s'a apropiatu intr'atât'a de Amandu, încâtu ochii lui nu vedeau altu-ceva numai pre ea.

— Asculta-me pré onorate! Scíi Dta pentru ce me ducu eu? Am aflatu câ peccatulu nici odata nu póte fericítá. Dta mi-ai vorbitu despre Domnedieu. Intru adevéru! decâtu singura si delesata a culege flori infiorátorie, mai bine a morí. Dta nu sefi câtu de sermana e o femeia, despretiuita, debila si fara fidelitate chiar si in simtiemintele sale cele mai intime, debila pentru sine insa-si, pentru lume si in antea lui Ddieu. Câte nebuníi facemu noi pentru voi'a nóstra, si cum despretiuimu totu ce e adevératu si bunu. Dta mi-dîci, câ se afla femei brave, tari, credincióse, — póte aceste sunt maicele. Inse tóte femeiele cu care am convenitu, erau asemenea mie, si eu am fostu un'a dintre cele mai bune, si totusi eram o creatura egoista, perfida, — noi lacrimamu, inse nu compatimimu, nu e acésta uritu? Acum in momintele aceste sum fericita. *Eu te iubescu!* Acest'a nu e unu adevéru momentanu, ci *eternu*, câ-ci lu-voiu duce cu mine in momentu. Fidelitatea e durabila, déca o sigiléza mórtea; asié si amorulu infocatu alu animei mele, adevéruulu acestu eternu, va durá, pana ce voiu dormí, si tradiendu-me va fi suspinulu meu celu d'antâiu. Ddieu sê me ierte, inse eu nu po-ciu sê facu altcum. Eu — sum — o — femeia. —

Ea nu respirá, inse mai suridea inca, in mana ei micutia, straluciá unu revolveru ce descarcandu-lu cadiu in bratiéle lui Amandu. . . morindu. . .

Tóte, tóte au remasu pre langa Amandu precum au fostu mai in ante, inse tienendu in bratiéle sale trupulu acestu sangerosu si plecatu pre elu, i se parea, câ lu-apasa o lume intréga; elu n'a vediutu nimicu, ci ca unu, nebunu strigá.

— Ah! Dómne! Georgino! Georgino! ce ai facutu? . . . Georgino! tradiesce-te! Eu — eu te iubescu, numai pre tine! Eu am venitu aice, pentru câ eu . . . acést'a nu póte sê fia, ca sê me lasi asié singuru! Georgino! ce sê facu, ce do-resci tu? Eu voiu face tóte! Deschide-ti ochii princésa. . .

Amandu a creditu totu-de-un'a. Inse n'a iubitú inca nici odata, si inca n'a pierdutu ceva ce ar fi iubitú. Ce este mórtea? Mintea lui se turburá de cugetulu acest'a. Mórtea erá aice, ce sfirsitu neinduratoriu, unde incepe a traí ea, acolo viitoriulu e — desiertu. Mórtea e unu adevéru eternu. . .

— Pentru numele lui Ddieu, acésta nu póte sê fia! Nu, tu vei traí? Eu sum a ta, si tu voiesci a morí? . . . Credi tu in Ddieu si ceriu? Georgino credi tu? Eu am creditu totu-de-un'a, inse acum nu sciu este acest'a sfirsitulú? Tu mori? Pentru Ddien eu me infioru, Georgino, eu voiu nebuní! O nu, nu te duce inca, lasa-mi o mangaiare celu pucinu. Credi tu? . . .

Georgin'a Palaeologos erá o femeia sceptica, fantastica, inse plina de spiritu. Si acum in minutele aceste din urma, acum amorulu, sperarile, egoismulu, totu, totu ce iubi in viétia, s'a concentratu in credintia câtra Ddieu; si suspinandu unu: „Credú!“ sufletulu ei a sboratu la acel'a. pe care nu l'a aflatu in tóta viétia sa, la adevéruulu eternu!

Georgin'a a moritu. Acésta a vediutu parintele Amandu, si acésta i-a umplutu de flori anim'a lui caldurósá si nobila si vaetandu amaru a cadiutu langa ea.

Elu a creditu câ a visatu. Dar anim'a lui tenera, frageda si copilarésca n'a potutu suportá atât'a dorere. Precum se nimicescu florile de unu viforu infuriatu, asié a nimicitu mórtea Georginei totu ce a avutu elu mai pretíosu. . .

Sufletulu ei a sboratu! unde? Elu a trebuitu sê lu-aflé. Ce erá ceriulu in contra lui? ce omenimea intréga? Ce viétia lui pentru o fin-tia iubita?

Venindu-si in ori, a suspinatu; apoi sufletu piú, credinciosu s'a inaltiatu cu rogatiuni fer-binti câtra acel'a, care i-a redatu presintia, câtra Ddieu.

Sórele a apusu, de multu si auror'a se apropiá, sórele erá acum aprópe de munti, s'a facutu diua; — frundiele se elatinau de zefirulu linu, tufele se radicaú si se placeau pe coliba delesata, pereulu murmurá totu continuu; ér preotulu fara de a se miscá vigil'a totu mereu.

Titu Budu.

SALONU.

CONVERSARE CU CETITÓRIELE.

— Parisu 5 sept. —

(Din viéti'a parisiana. — Petreteri, luesu si moda. — Romanii in Paris. — Sosirea boieriloru. — Tiganulu zapacitu. — Unu complimentu.)

Amabile cetitórie!

Veti fi curiose a sci ceva despre Paris si despre viati'a parisiana; poteti fi, câ-ci trebnie sê ve interesati de poporulu principe alu Europei, care e de acela-si sange cu Dvóstra!

Inse cum v'asiu poté defini mai pre scurtu si mai nimeritu acestu orasiu, in care s'a amorisatu tóta lumea civilisata? Déca-mi veti permite ca sê facu intrebuin-tiare de rima, atunci definitiunea e gata, câ-ci n'am decâtu a ve aretá cum de bine se nimeresce: Paris si paradisu. . . . Asié e. Parisulu e unu paradisu luescu si paradisulu va fi póte si elu unu Paris cerescu.

Altii mai dîcu, câ Parisulu e unu Babilonu modernu; póte fi, câ-ci prin amei dóue aceste orasie trecandu câte-unu riu mare, asemenarea loru inca trebnie sê fia mare — éta cum voru unii a documentá asemenâriile si candu nu sunt asemené! Inse noi vomu concede a se numi si Babilonu acestu locu alu placeriloru ce se numesce Paris.

Si sciti cum traiescu ómenii acestui Babilonu? Reu si bine, ca pretutindene. Mai cu séma muncitorii séu uvrierii sunt demni de compatimire.

Tóta diu'a prin fabrici, prin porturi si prin corabii, unde ridica la sarcini pana se gârbovescu; apoi sér'a prin birturi, unde cea mai mare parte si-lasa tóta agonisé'l'a dílei. Dar cu tóte aste uvrierii sunt inteligenti, ei cetescu diuarie si se tienu in curentu cu totu ce se intempla in patri'a loru, de-a careia gloria li se umfla piepturile de mandria. Ei sunt teribili in turburâri publice, in scandalele de pe strade, mai cu séma candu e vorb'a de-a-si respectá dreptulu inalienabilu de cetatiénu.

Cautandu in clasele mai de susu, gasimu contrariulu, esceptandu póte pre unii functionari reu platiti. Aice cea mai mare grige este de-a traí in luesu si de-a adorá mod'a. Mod'a si luesulu, au fostu totu-de-un'a óspeti bineveniti in societatea francesa. Poporulu francesu conserva in caracterulu seu o trasura vanitósá de gavalermismu. Barbatiloru le place croitur'a eleganta si nimerita, femeiloru vestmintele de fantasia, care se schimba decâte-ori bate altu ventu, ca totu ce e fantasticu.

In tóta diu'a pre la magazine, pre la modiste si bijutariieri; sermanii barbati trebnie sê-si bage man'a pana in fundulu pungei, câ-ci a refusá ceva femeii francese, insemnéza a ofensá delicatéti'a si-a nu scí traí.

In viéti'a casnica modulu de-a traí e cam urmartoriulu: a prandî la 6 óre, apoi a se plimbá séu a-si petrece in societate pana la supeu; apoi a dormi pana bate musc'a séu, cum se mai díce, pana la prandiulu mare. La 11 óre se face dejunulu. Dupa dejunu, mai cu séma dominec'a si in serbatori, alérgea toti cu totii prin gradinile publice, unde siedu la umbra si-asculta music'a. Altii se plimba in birje la o padurice numita „bois de Boulogne“, pre unde umbla si calarii, domni si dómne; aceste din urma in costume de amazóne. Cei juni si cele june facu partii de velocipede, si se intrecu

intr'o alergare nebuna; inventiunea velocipedului se nimeresce cu caracterulu junimei francese, care n'ar voi sê stea nici odata pe locu, ci sê totu sburdeze.

Afara de aceste mai sunt si alte feluri de-a se amusa; in tóte serile se dau concerte in restaurantele din frumós'a gradina „Champs elysées.“ Apoi teatrale, balurile si alte câte si mai câte!

In Paris traiescu o multíme de straini, dintre cari unii forméza adeverate colonii, precum Polonii, germanii s. c. l. Natiunea romana inca si-are reprezentantii ei in mosaiculu popóreloru, venite aice despre tóte venturile. Afara de unele familii, fórte pucine si retrase, mai totu elementulu romanu consta din studenti; numerulu acestor'a póte fi aprópe de patru sute. Ei studiéza pre la tóte instituttele posibile si potemu díce câ nu e unu singuru ramu de sciintia, unde sê nu fia romani ca elevi.

Studentii Romani sunt laudati de câtra profesorii diferiteloru facultâti pentru inteliginti'a si capacitatea loru. Intemplandu-se odata câ unulu sê fia respinsu la esamenulu din dreptu, profesorulu se mirá si-i díse: „Dta esti Romanu, cum sê póte sê cadí?“

Un'a numai nu ne place din partea juniloru nostri confrati: nu iubescu destulu colegialitatea intre dín-sii. Déca n'ar fi capel'a romana si cafenéu'a, asié numita „Clugny“ nu sciu dec'ai poté vedé mai multu de doi séu trei Romani impreuna. Dar anticamer'a capelui midiloces e câte-odata intr'unirea decâte 20—30; aice se recomanda unii altor'a si-si stringu manile fratiesce.

Afara de capela trebnie sê recunóscemu si importantia cafenelei susu atinse in cestiunea colegialitâti junimei romane; aice sunt mai multe diuare din Romania si se cetescu cu asiduitate. De multe-ori se incingu dispute politice intre cei presenti si-ti cresce anim'a sê-i audi cum vorbescu limb'a materna in midiloculu unui publicu de alte némuri!

Incercâriile repetíte de-a formá o societâte nu isbutira din cauza, câ in Franci'a nu sunt permise de lege reuniunile in tóta libertatea loru. Largésca-si acésta lege libertatea sa si junii romani voru dovedí indata câ sciu respectá sanctitatea unirei si-a infratírei!

De unu timpu încóce incepu a sosí si boierii din principate in orasiulu loru de predilectiune, unde nu mai intalnescu pulberea si noroiulu Bucuresciloru; de ar simtí Dloru mai romanesc n'aru mai fugí de pulbere si de noroiu, ci ar contribuí din tóte poterile ca sê-si imfrumsetieze capital'a, cheltuindu banii acolo, unde i-au cascigatu! Inse „voiagiurile“ domnielor loru au devenitu deja obicei si trebnie s'acceptamu inca multu pana le voru lapadá.

Cu ocaziunea venirei acestoru óspeti fideli ai Parisului, cei interesati audu séu scornescu o gramada de povesti amuzante.

Asié se spune câ vení unulu, care nu vorbiá o boba franciuzesce. Sosindu la gara dede semnu unui birjariu sê-lu duca. Si l'a dusu birjariulu meu, unde s'a cadiutu, adeca la unulu din cele mai scumpe otele. Aici nenoroicitulu nostru compatriotu ne mai potendu suferí intr'o dí caldur'a chiamá, pe unu garzonu, si-i díse sê-i aduca: surupu din visine!

Baiétulu fiindu butucu de limb'a romana nu potú

sê întielega nici de cum comandulu ospelui, in fine si-nchipul, câ trebuie sê fia „sirop de Vichy“ si-o luâ prin farmaci. Dupa câte-va dîle boierasiulu erâ satulu de a mai traî între Hotentoti si-si cerû contulu, voindu sê plece la unu studentu a carui adresa o cunoscea; dar otelulu numindu-se: „Grand hôtel“ contulu inca erâ: „grande note“ si amiculu nostru acum întielegea si mai greu limb'a francesa decâtu mai înainte. . .

Unu tîganu, avû si elu norocirea se vedîa Parisulu; erâ servitoriulu unei coconitîe din Romani'a. Cu tôte câ erâ in Paris, totu-si nu se lasâ de obiceiulu de a trage dimineti'a câte-unu ciocanu de rachiu pre masea. Ei bine, intr'o dî dupa ce-si beû beutur'a, voindu sê plătésca, dete birtasiului o bancnota austriaca. Acesta ne putendu primî bani straini i întinse tîganului harti'a in apoi si clatinandu din capu i dîse: „Monsieur je ne peux pas prendre cet argent.“ Totu asié de vr'o diece ori. Tîganulu perdiendu-si rabadrea si venindu in confusiune, incepû sê respunda si elu, dupa cum putea.

— Mus ne-mus! astia-su bani munciti!

Din intemplantare iesî din aceea-si casa unu teneru romanu, pre care-lu cunoscu birtasiulu.

— Domnule N. — dîse acest'a, am o afacere c'unu Domnu din tier'a Dvóstra, ai bunetate de ne fi talmacitoriu. Intr'aceea tîganulu se incurcâ de totu in itiele franciuzesci si se zapaci asié, încâtu nu mai sciâ nimicu de capulu seu.

— De unde esti dta? — lu-intrebâ interpretele.

— Mus, mus, mus . . . nu vorbesce la mine limba straina. Mai tardîu bietulu omu si venî in fire, câ i se vorbesce romanesc si ast-felu neintielegerea fû delaturata.

Inc'o scurta aventura, apoi vomu finî.

Altu boierasiu sositu decurendu in Paris (pentru petrecere) trecendu pre lang'o cafenea, vedîu la comptariu o fetitia frumósa. Elu se puse sê-i faca o promenada de cochetaria. Decâte-ori trecea dinaintea ferestei, lasâ unu surisu belei comptaritie.

O data aude din gur'a aceleia pre care o curtenia: „nebunule!“

— Nebunule? — si-dîse nefericitulu amoresu. Ea scie romanesc? Voiu vedé! Mai luandu-si odata calea pre langa ferestra i dîse si elu fetei: „nebun'o!“

Ne potendu inghici pacalit'a pacalitóre acést'a pacalitura se întorse câtra gavalериu si-i dîse: sê se duca in gradin'a de plante spre a-si vedé compatriotii.

Acestu patîtu Stanu apucâ intr'adeveru calea câtra gradin'a de plante; dar intelnindu-se c'unu cunoscutu, întielese de la acest'a, câ la gradin'a de plante nu va gasî nimicu din Romani'a, decâtu nesce ursi trimisi de principele Cus'a.

Cine umbla multu, pate multu. . .

I. Lapedatu.

Adunarea gen. a Asociatiunei aradane pentru cultur'a poporului romanu.

Adunârii generale i-a premersu in dîlele 29, 30, 31. aug. si 1 septem. unu *Bazaru* arangiatu in localitatea Asoc. între espusetiunea efectelor concursu de la zelósele dame romane, pentru spriginirea sortitureri filantropice. Efectele aceste au doveditu avantagiulu celu mare in cultura si interesarea cea viua a damelor pentru scump'a nóstra natiune romana. In localitatea Asoc. între portretele lui *Mihaiu Eróulu, Ionu Brateanu* si între

mai multe tablouri natiunale a fostu espusa decórea, mandri'a, dovad'a despre vieti'a natiunala a laudatelor dame.

Intru adevveru eramu suprinsi de tabloulu acest'a natiunale, ce ni l'a reprezentatu sal'a. Nu sciai in câtrâu sê cauti, ce frumsetie sê admirî, ce sê laudi mai tare, câ-ci tôte te farmecau! Incantatóriele damicele, cari aveau misiunea atâtu de onorifica, de a vinde privitoriloru din cartile spre acestu scopu espuse: Panteonulu romanu, (Fericite Panteonuri! Red.) Poesiile lui Grozescu si diferite obiecte, — intru adevveru au corespunsu chiamârii lor. Afabilitatea, tactic'a lor cea fina de curtesia a sciutu pe admiratorii efectelor si delectá spiritualminte si afara de aceea ai usurá bine binisioru si materialminte — de punga — invitandu-i sê cumpere, eschiandu afabilu: „de la mine domnule!“ „si de la mine!“ „da de la mine nu?“ care invitatiune de amabile zine, firesce câ nici etichet'a nu a permis a o reiciá; — si asié unu buchetu de flori, o carte, o sugare, care se putea si aprinde — a avutu unu pretiu bagatelu de — 5 fl; o sarutare de pre buzisiórele vestale, unu pretiu asemenea bagatelu de — 100 fl; acést'a din urma inse nu avû tîrgu, nu din acelu motivu câ dóra nu s'ar fi aflatu tîrguitori. O de acestia erau in abundantia între tenerii privitori, — dóra si între cei mai betr . . . — ci alta a fostu caus'a, dóra ati si ghicitu amabilele cetitórie? Sum convinsu câ si dvóstre sciti câ ministrulu de finantie nu li-au fostu a casa; da, da, acest'a au fostu totu necasulu, bugetulu nu erâ votizatu. . .

Si acum sê ni permita onorabilele damicele decá nu li-ar conveni cu modesti'a lor, aducandu-le pretiuitulu lor nume la publicitate; acést'a o facemu din recunoscinti'a nóstra care o pastrâmu ca unu dulce suveniru. Onorabilele damicele sunt: *Mari'a Rosiu, Mari'a Romanu, Lucreti'a Cost'a, Iuli'a Ratiu, Olg'a Frusi'a, Versavi'a Popescu* si *Emili'a Iorgoviciu*. Venitul ce a incursu din bazaria a fostu alu Asociatiunei.

Deschiderea adunârii generale in sal'a comitatensa s'a intemplantu in 1 sept. la 10 óre, in presinti'a unui numeru imposantu de membrii din tôte clasele.

Ilustritatea Sa dnulu episcopu Procopiu Ivacovicu, incunoscintiandu adunarea, câ de unu timpu mai indelungatu se afla la bâile din Mehadi'a pentru restaurarea sanetâti sale — si nu póte luá parte si respective a presidiá, — adunarea generala, la propunerea Dlu Antoniu Mocioni directorulu Asoc. alesu de presiedinte ad hoc pre Dlu vice-presiedinte alu II. si deputatu dietalu Sigismundu Popovicu, care ocupandu si locul, prin cuvinte scurte, dar calduróse, dechiará adunarea a VII de deschisa.

In întielesulu programulu se facu alegerea oficialilor, cari — cu esceptiunea dlui E. Siorbanu I. vice-presiedinte absentu, in acarui locu se alese dlu Const. Radulescu avocatulu in Lugosiu — se alésara érași aceia cari au fostu; ér de notari ai adunârii se alésara domni Ioane Goldisiu prof. de teologia si Vicentie Grozescu protop. gr. cat. din S. Nicolaulu Mare. Urmâ reportulu directiunei despre activitatea asociatiunii. Acest'a se estradá unei comisiuni spre revisiune. Dupa acést'a luá cuventulu dlu I. P. Deseanu, multiamindu in numele Asociat. zelóselorulu dómne si domnisióre, cari au spriginitu sortitur'a, accentuandu câ: din acést'a doveda resare cultur'a si insufletirea lor câtra natiune; finindu,

adunarea erupse in eschiamări întreite de: *Se traiésca damele romane!!!* Dupa aceste se facura motiunile ermatórie: dlu P. Deseanu motiune pentru a li se dá diplome damelor, cari a spriginitu sortitur'a — in intiele-sulu statuteloru §. 4; alt'a motiune: pentru a incredintiá una comisiune cu esoperarea unui planu a unei casi alu Asoc. edificande pe actiuni; d. D. Bonciu o motiune pentru latfrea industriei între romani; d. Custante Gurbanu teologu abs. o motiune in caus'a unui institutu de educatiune domestica a gimnasistiloru aradani romani si alta motiune in caus'a unui pensionatu nationalu pentru fete, in fine se luá nainte recercarea soc. „Romaní'a“ din Vien'a in caus'a unei catedre de limb'a romana, — cari tóte se estradara comisiuniloru alese spre a-si dá parerile pe diu'a urmatória.

Nainte de a se incheiá adunarea dñlei prime, dlu I. P. Deseanu facú cunoscutu publicului, cá erudit'a dsióra Constantí'a Dunc'a din Romaní'a, care pentru scopuri literare face excursiuni — se aflá in Aradu si invita publiculu romanu la o disertatiune.

Dupa amédiadi dsiór'a C. Dunc'a se presentá in sal'a com. ampluta de Dame, Domni ma si de vre-o câti-va plugari romani, si tienú o óra si jumetate o disertatiune, despre cultur'a femeiloru, care in tóta privinti'a a fostu o clasicitate, din care am invetiatu multu si care a lasatu dameloru nóstre cele mai chiare concepte despre misiunea loru. Numele dsiórei Constantí'a Dunc'a lu-vomu pastrá între cele mai placute reminiscenții de la adunarea acést'a.

Acum sê venimu la objectulu celu mai delicata — la balu. Abia trecura 8 óre si sal'a cea spatiósa a „Crucei albe“, erá plina de dñe incantatórie de gratii romane de — angerasi cu dulci lumine. Inse anim'a mea e si acum sub impresiunea suveniriloru scumpe din sér'a aceea si nu póte dá cursu liberu sentiminteloru sublime, ce si le-au cascigatu in acestu balu nationalu.

Ce potu spune între atari inpregiurári, decátu, cá mi-am cascigatu conceptu despre unu elisu pamentescu; am vediutu angeri, incantatórie romance, saltandu ca nesce serafi pe bratielile atletiloru juni romani la sunetulu musiceloru romane; am audítu limb'a sonóra romana cu tóta grati'a undulandu in conversárilu budieloru de corale a damiceleloru nóstre; am vediutu costume alese de estetic'a romanceloru dragalasie; am observatu pe tóte fetitielile o voiosía si bucuría.

Dar regin'a balului cine a fostu? — veti intrebá amabile cetitórie. La intrebarea acést'a permiteti-mi, dar nu ve respundu de locu. Premitu cá si eu me ocupamu tocma cu ide'a acést'a, candu éca mi-vinu in ante trei amici; acestia me 'ntrebara la ce cugetu asié seriosu nu cumva la regin'a balului? Ati, nimerit-o — dñsei; nu mi-a-ti veni in ajutoriu!? O amici! — strigara toti trei: aice nici filosofi'a lui Cantu nu ar poté judecá. Ei bine, dñsei; spuneti-mi celu pucini cine sunt damele cele si cele de langa Dsiór'a C. Dunc'a. Acele sunt amici: Damele Etelc'a Popoviciu, Ecaterin'a Pabung'a, Mari'a Nicor'a, Emili'a Halicu, A. Gaborésa, I. Milovanu. Scii? — Sciu respunsei — dar acum Damicelele cele frumóse ce si-petrecu atátu de bine cine sunt? Damicelele acele sunt: Vior'a Sierbanu, Ermin'a Bocsianu, Aureli'a Ratiu, Otili'a Mihailoviciu, Gizel'a si Natali'a Bogdanu, Alesandr'a Popoviciu, si asié mai departe, anumira amicii mei domnisiórele ce le anumeraramu la Bazaru. Aceste si altele au fostu, onorabile ce-

titórie, reginele balului. Intre pausa se esecuta tragerea sortiloru; sortiulu cu cascigulu principalu se afla in Bucuresci vendutu. Balulu numai in diori se disolvá ducandu fia-care cele mai dulci suveniru cu sine.

In diu'a a adun. motiunile afara de un'a in cauza educatiunei domestice si a pension despre cari se lucra notitia — se primita. *) —u. —u.

CE E NOU?

*) (Societatea academica romana) lucra necontenitu, si tiene siedintie in tóte dñlele. Intr'un'a din siedintiele trecute s'a escatu o disputa pré interesanta, despre autenticitatea cronicei ce se numesce „Isvodulu lui Clanáu.“ Despre starea scóleloru nóstre cu inceputulu secolului presinte, si despre usiorarea comerçului literariu asísdere s'a discutatú in aceste siedintie. Dlu Baritiu a sositu, — dlu Cipariu are sê pléce peste câte-va dñle.

**) (Diel'a Ungariei,) precum din funte siguru audímu, va reincepe activitatea sa in 15 octomvre si va durá tóta iérn'a.

**) (Curiositate diuaristica.) Mai de multe ori ni luaramu voia sê accentuámu indiferentismulu diuariloru din Romaní'a fatia cu tóte cestiunile literarie si artistice de acolo. Cu asta ocaziune avemu sê inregistrámu relativu la asertiunea nóstre unu-ce comicu in felulu seu. Dupa deschiderea sesiunii presinte a societáti academice acceptaramu cu doru diuariele din Bucuresci, sê aflámu din ele solenitatea deschiderii si lucrârilu ulterióre ale sale. Inse acceptaramu insedaru, cáci afara de o scurta notitia din „Adunarea Nationala“ nu gasiramu nimica din cele ce doriamu. Nici chiar „Romanulu“, acestu diuariu mare, carele apare in tóte dñlele, n'a binevoitu a sacrificá in colónele sale unu locusioru pentru academi'a sciintifica romana. Este óre trebuintia sê spunemu, cá acésta procedura fatia cu o academi'a sciintifica, juna, n'are parechia in tóte diuaristicele culte ale lumel? Nu. Si „Romanulu“ a observatu acést'a. Pentru aceea a si grabitu a reproduce scrielile de la academi'a din — „Federatiune.“ Unu diuariu din Bucuresci, carele ar poté sê scie pré bine ce se intempla in acelu orasiu la academi'a romana, unu diuarie mare sê intrebe de la altulu mai micu, in departare, in Pest'a, cá ce se intempla la Bucuresci in academi'a romana? Este ce-va mai curiosu decátu acést'a? Amu díce, cá incidentulu acést'a e pré comicu, de cum-va acél'a n'ar fi mai multu tragicu. A nume amu audítu sunandu-se din mai multe parti, cá jun'a nóstre academi'a sciintifica are multi inimici. E bine, domniloru, déca nici diuariele cele mari si liberale nu vinu intru ajutoriu ei; déca nici aceste nu-si implinescu detorinti'a in privinti'a dñsei? cum poteti sperá, ca academi'a sê prospere, ca fondulu ei sê se marésca si inimicii sê se nimicésca?

**) (Domnulu Romaniloru) Innaltímea Sa Carolu I. petrece in castrele de la Furceni, unde sub comand'a In. Sale in tóte dñlele se facu manevre militare

*) Chiar la incheierea foii nóstre mai primiramu si o alta corespundintia despre adunarea si balulu din Aradu, carea inse contienendu totu aceste, nu o publicámu, multiamindu dlui impartetitoriu pentru bunavointi'a sa. Totu-odata lu-rogamu ca despre „reuniunea“ din Timisiór'a sê ni scria numai decátu in deminíti'a urmatória.

Red.

* * (Societate nouă.) S'a instituit în București o societate sub numele de: „Societatea română de binefaceri.“ Scopul societății este a ajuta pe membrii ei, candu voru fi bolnavi, candu voru remane fara ocupatiune, la nepotintia ivita si bine constatata din casuri de fortia majora seu neprevedute, la betranetie, la mörte, si mai alesu a ajuta pe soci'a si copiii societariului de ambele secse, pentru a carora intretinere si educatiune se voru fundä institute din fondurii societätii. Pe langa acestea societatea se obliga d'a tramite in strainetate pe junii romani de ambele secse, cari se voru distinge in ori ce felu de specialitäti, precum arme, sciintie, meserii etc.

* * („Archivulu“ in contra „Familiei.“) Ca föia literaria ce suntemu, crediuramu, cä avemü cuventu së facemu si noi nescie observatiuni relative la prosperarea academiei nöstre sciintifice; deci in unulu din numerii trecuti ni luaramü voia së dorimü, ca acestu institutu literariu së-si aléga nu numai membrii de aceia, carii au unu trecutu frumosu, ci de aceia carii au si viitoriu. Facandu acést'a observatiune, isvorita din adanculu animei, din convingerea nöstra seriösa, far' a voi së superämu pe cine-va, ci numai gelosi de inflorirea academiei nöstre sciintifice: nu ne asceptamu së ne atace chiar „Archivulu“, si së ne atace intr'unu modu atätu de nedemnu de o föia seriösa. E bine, n'amu aspiratu nici odata la acea rara onöre së potemu polemisa cu numitul organu de publicitate, — inse déca ceriulu ni-a acordatu si acestu favoru estraordinariu, ni luämu voia a dïce numai atät'a, cä amü fi doritu së vedemu in respunsulu seu nu numai alusiuni satirice, ci si arguminte, cä-ci de aceste nu gasimü nici unulu, nici unulu. Gasindü si de aceste, de si amü fi comisü o temeritate, totusi ne-amü fi incercatu a le combate, sustienendu convingerea nöstra modesta. Acuma inse, neavendu ce së refrangemü, cu multa parere de reu trebuie së ne convingemü, cä nici de asta-data nu potemu usä de favorulu estraordinariu alu ceriului.

* * (Numerii sortiuriloru trasi,) la ocasiunea sortiurii filantropice arangiate in folosulu fondului Asociatiunei nationale in Aradu: 83. 171. 183. 209. 286. 353. 673. 644. 725. 797. 859. 1011. 1047. 1107. 1139. 1167. 1191. 1296. 1361. 1364. 1391. 1392. 1395. 1595. 1643. 1983. 2019. 2029. 2114. 2294. 2385. 2557. 2695. 2763. 2952. 2955. 3000. 3024. 3063. 3143. 3209. 3310. 3349. 3387. 3429. 3500. 3516. 3531. 3552. 3564. 3614. 3682. 3649. 3829. 3838. 3883. 3992. 4123. 3144. 4255. 4369. 4393. 4403. 4543. 4545. 4546. 4552. 4567. 4593. 4741. 4787. 4796. 4868. 4892. 4907. 5059. 5365. 5378. 5416. 5427. 5445. 5505. 5605. 5765. 5799. 5823. 5753. 5902. 5968. 6013. 6028. 6042. 6177. 6185. 6267. 6327. 6368. 6628. 6632. 6721. 6846. 6877. 6907. 6916. 6928. 6990. 7170. 7203. 7335. 7557. 7818. 7985. 8045. 8133. 8326. 8362. 8370. 8620. 8685. 8920. 9106. 9122. 9205. 9234. 9266. 9442. 9444. 9519. 9622. 9673. 9726. 9868. 9921. 10154. 10157. 10238. 10404. 10414. 10549. 10605. 10752. 11007. 11022. 11036. 11227. 11287. 11311. 11386. 11407. 11417. 11436. 11448. 11528. 11566. 11613. 11629. 11634. 11882. 11891. 11893. 11937. 11944. Obiectele casigate se potü scöte de la Directiunea Asociatiunei pe langa producerea sortiului originalu — in restimpulu prefriptu de siese septemani. Aradu, 2. sept. 1869. Ioane Popoviciu Desseanu, directoriu secundariu. Petru Petroviciu, notariu.

Din strainetate.

△ (O istoriä din Paris.) Töta lumea vorbesce si ride despre „cetitoria si nenorocirea baronului.“ — Unu baronu de acolo pana acuma avea datina së anuntie prin jurnale in töta septeman'a, cä: „Së cauta o cetitoria, cu esterioru placutu si cu portare buna.“ S'au si aflatu mai multe cari au concursu: Baronulu si-alegea cea mai frumösa — si i dá së citësca. Intre aceste cetitorie, unele siedeau mai multu la baronu, altele mai pučinu. — Cetitoria din urma a fostu o föta bruneta de vr'o döue-dieci si trei de ani, inse si sörtea ei a fostu, ca aceloralte adeca — fu radicata din oficiulu seu; inse ea nu a desperatu, a mersu la fratii sei si a enerätu cä — ce i-a datu baronulu de cetitu. Doi dintre frati apoi au mersu la baronu si aflandu-lu chiar singuru, i dïsera: „Casatoria seu — mörte!“ Asié s'a facutu din cetitoria baronesa. De atunci baronulu decäte ori vede vr'unu diariu, totu-de-un'a si aduce aminte de placutele lui publicatiuni — acum triste pentru elu. . . .

△ (Resultatulu unui procesu de despartire.) Istoriä acést'a inca s'a intemplatü la Paris. — Procesele de despartire sunt la ordinea dïlei, in ori care parte a lunei. De sine urméza, cä astfelu de procese causaza neplaceri nu numai celor cari se despartiescu, ci de multe ori si judiloru. Asié s'a intemplatü si cu presiedintele unui tribunalu. Elu avü rar'a onöre a ascultä plansorile unei martire, carea nu mai potea suferi grobianitatea sociului seu. Pana candu presiedintele ascultä cu paciintia cuvintele si acüsările frumösei si multu placutei martire, pana atunci barbatulu facea planu cum ar poté scapä de soci'a-sa. Presiedintele s'a convinsu pré deplinu, cä femi'a are dreptu, si ca së deie espresiune convingerei sale a scriu o epistola. tenerei neveste, si in scurtu continuä o corespondintia neintrerupta cu dins'a. — Cum? si pe ce cale au ajunsu epistolele lui in man'a ministrului? nu se scie. Barbatulu le-au tramisu din resbunare, cä — a perdutu procesulu, — seu soci'a din resbunare, cä a castigatu procesulu? Töte aceste nu se scie. — Intr'o dï presiedintele fu chiamatu la ministru. „Cunosci dta pe dn'a X?“ — „Da, cum së nu.“ „I-ai scrisu vre-o data?“ „Ah! inca de câte-ori — in caus'a procesului.“ „Ba nu, nu in caus'a procesului, — dïse éra ministrulu — eu am cetitu acele epistole! Ei dle presiedinte asta nu se permite. Te rogu tii asié de bunu, si-ti subscrie — demisiunea.“ Nenorocitulü nu a avutu in cotro, a cautatu së-si subscrie demisiunea, dar si-a si propusu, cä nu se va lasä mai multu a se invinge de ori cine.

△ (Generalulu Prim) de unu timpu petrece la Paris. — Lun'a trecuta adeca la döue-dieci si optu augustu, parisianii au arangiatu unu banchetu splendidu in onörea lui. Conte Reus si alti barbati ilustrii ai Franciei fura invitati. Generalulu Prim din Paris va caletori la Vichy. Se vorbesce, cä inainte de a merge la Madridu se va rentornä la Paris, unde apoi va vorbi cu imperatulu Napoleonu.

Pentru econöme.

Cum se face panea buna?

Panea e nutrementulu nostru principalu. Cuvinescä, ca acestu nutrementu së se faca câtu mai bine, acomodatü scopulu seu. De câte-ori se intempla, cä din negrigire, seu si din nesciintia, din gräulu celu mai bunu se face pana rea!

Permiteti-mi dara, iubite sorori, ca cu acést'a oca-siune sê ve intretienu despre facerea panii bune.

Sê luâmu o diumetate de mesura de faina cernita si in timpu rece sê-o asiediâmu la locu caldurosu, ca pana ce va veni timpulu aluatului acru, fain'a sê se incaldiesca, câ-ci este cunoscutu, câ aluatulu facutu din faina rece nu se dospesce.

Fain'a o asiediâmu intr'o trôca asié, ca la o parte sê fia unu locu golu, unde apoi vomu avé sê punemu ap'a de dospitu. La atât'a faina e destulu dône feli (itie) de apa calduta si unu pumnu de adausu, ce pentru a se inmoia, se pune la caldura pe vre-o ôra; cumcâ aluatulu acru e bunu, ne vomu poté convinge, déca in apa va stá de a supra, din contra va fi reu. Dupa o ôra loculu celu golu din trôca se umple cu apa de dospitu, ce trebuie mestecatu cu faina, dar sê fia mai multu fluidu si sê nu remana gogolôze; apoi a supra aluatului acru punemu crucea, peste ea asiediâmu o sita cu taritie calde, câ ast'a incaldiesce bine, (unele facu asié, câ nu punu taritie calde, ci numai unu blidu incalditu), apoi tóta dospitur'a o acoperimu cu unu mesariu si peste ast'a si ceva acoperementu caldu, si apoi o lasâmu asié 6 ôre.

Urmédia apoi timpulu fragmentârii:

Luâmu cinci litre de apa calduta si dupa datina pentru fia-care pane, unu pumnu de sare, si ast'a o topimu in ap'a amintita (altu cum dupa placu, cu câtu punemu mai multa sare in pane cu atâtu se mucediesee mai ingraba). Acést'a apa sarata apoi stracurendu-o o tornâmu pe aluatulu de dospitu si cu man'a totu amestecâmu ap'a cu fain'a, pana s'a formatu aluatulu; atunci ne apucâmu de fragmentatu si fragmentâmu trei patrare de ôre. — Ap'a nu se pôte detiermurí in deplinu, pentru câ este faina care pretinde mai multa apa si alta, care mai putina; asié de esemplu pentru fain'a mai négra cernita prin sita rara trebuie 6 feli de apa, inse totu trei lingure de sare, si aluatulu acest'a nu trebuie fragmentatu numai o jumetate de ôra, câ-ci dupa aceea se acresce.

Candu aluatulu din fain'a fina si buna incepe a se deslipí de mana, atunci e semnu, câ este fragmentatu destulu, asta numai la fain'a buna se pôte observá. — Dupa ce amu finitu cu fragmentatulu, aluatulu se întôrce cu partea de a supra la in josu si lu-lasâmu asié trei patrare, (aluatulu din fain'a mai négra numai o diumetate de ôra.)

Dupa ce a trecutu acestu timpu, aluatulu se mai framanta odata (unu patrariu de ôra); multe nu sciu de ast'a fragmentare, séu pôte cugeta a fi superfluu, dar se insiela, câ-ci chiar ast'a fragmentare midilocesce, ca mediulu panii sê devina elasticu. Dupa a dáu'a framantare aluatulu éra se acopere si se lasa dône ôre si diumetate (celu din grâu curatu, celu de secara diumetate de ôra).

Acuma urmédia ruptulu, adeca impartîmu aluatulu in parti dupa cum voimu sê fia panile de mari, d. e. dupa fain'a amintita aice, luandu a patr'a parte, va fi o pane de cinci pondi, din fain'a mai négra 7. — Aluatulu impartîtu se face in formatu rotundu, se asiéza in corfe menite spre acestu scopu, apoi se lasa spre pausa o diumetate de ôra, si ca sê fia mai elasticu, se pôte lasá inea 7 minute, dar aluatulu din fain'a mai négra nu, câ-ci se acresce.

Pentru aceea cu incaldítulu cuptoriului trebuie sê ne portâmu asié, ca sê nu intardiâmu; indata ce amu finitu a dáu'a framantare, trebuie datu focu cuptoriului si incaldítu câtu de bine; cuptoriulu e incaldítu, candu atingêndu fundulu schinteiéza.

Indata ce cuptoriulu e incaldítu, giarulu se scôte in gur'a cuptoriului, fundulu se curatiesce cu driglu, éra panile le bagamu iute un'a dupa alt'a asié, ca partea carea a fostu in susu sê cadia josu, atunci gur'a cuptoriului se astupa bine si se lasa a se cõce mai dône ôre, si déca ceriulu cuptoriului e inaltu séu fundulu e stricatu si aluatulu e mai negru — si mai multu.

Dupa ce amu scosu panea din cuptoriu, ca sê aiba colóre mai frumõsa, cõsi'a se spéla cu apa, si déca voimu sê fia mai môle, atunci le spelâmu cu apa serata, apoi le asiediamu la locu uscatu si puse pe o dunga.

Letiti'a.

Gâcitura de siacu

de Ioanu Ponoreanu.

e	a	r-	a	i	a	m-	u
r-	A-	s-	C-	u-	n-	u-	l-
s-	c-	b	f-	e	a	g-	ó-
u	o	l-	a	c-	M-	i	l-
l-	o	e	i-	t-	b-	s-	a
v-	m	r	'a	a	L-	t-	m-
i-	u-	m-	m-	m-	e	s	a
u	o-	b-	d-	i	r-	i-	u

Se pôte deslegá dupa saritur'a calului.

Deslegarea gâciturei de semne din nr. 32.

E lege, ca s'aiba unu naltu venitoriu
Poporulu, ce simte in sine taría,
Ca puiulu de vulturu sê tréca prin nori
Si fetulu de Ddieu din morti se r'envia. . . .
Strainulu, elu pôte sê-ti faca multu reu
Mai multu inc'o clica misiea corcitura;
Dar nu va sê schimbe nici chiar Ddieu
Acea, ce-odata e lege 'n natura!

E. T.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele Luis'a Murgu n. Balcu, I. Petri; si de la domnii Const. Ungureanu, Petru Sporea, Ilie Sporea, Ales. Frumosu, Paulu Jurma, Grigoriu Rosiu.